

Teknologjia që mund të shëndrroj Natyrë Njerëzore

Article by Raluca Besliu

March 24, 2022

Një kompani neuroteknologjike me bazë në SHBA po bën përparime në krijimin e inteligjencës artificiale që mund të shkrihet me trurin e njeriut. Kjo teknologji mund të ketë potencialisht një gamë të gjerë aplikimesh – duke përfshirë rritjen e aftësive tona njohëse. Duke pasur parasysh transformimet e shpejta shoqërore të sjella nga interneti, a do të rregullohet kjo teknologji para se të ndryshojë jetën tonë përgjithmonë?

Në prill 2021, Neuralink – një kompani e ndërfaqes trurit-kompjuterike e bashkëthemelues nga sipërmarrësi miliarder Elon Musk – prezantoi një video të një majmuni duke luajtur një lojë video Pong duke përdorur vetëm sinjalet e tij të mendimit. Majmunit i është futur një pajisje wireless në trurin e tij gjashtë muaj para xhirimit të videos.

Kjo erdhi pak më parë se dy vjet pasi Elon Musk zbuloi në korrik të vitit 2019 se Neuralink, një kompani që kishte funksionuar në fshehtësi me miratimin e qeverisë amerikane që nga viti 2016, kishte kryer teste të suksesshme të pajisjes së saj te minjtë dhe majmunët. Neuralink ka njoftuar synimin e saj për të filluar provat njerëzore deri në fund të vitit 2021.

Our latest edition - Moving Targets: Geopolitics in a Warming World - is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Nisja e një loje të rrezikshme mendore

Qëllimi i dukshëm i Neuralink është të ndihmojë njerëzit me lëndime të trurit dhe palcës kurrizore dhe defekte kongjenitale, duke përfshirë paraplegjikët që kanë humbur aftësinë e tyre për të lëvizur ose ndjerë, dhe ata me sëmundje degjenerative njohëse, si Alzheimer. Megjithatë, Musk ka deklaruar tashmë se objektivi i tij përfundimtar është të krijojë një “shtresë të super inteligjencës digjitale” që lidh njerëzit me inteligjencën artificiale (AI), të cilën ai e konsideron si një “kërcënim ekzistencial për njerëzimin”.

Musk ka paralajmëruar se, nëse lihet e pakontrolluar, AI mund të përfundojë duke qeverisur botën si “një diktator i pavdekshëm” dhe se, për të mos u bërë i parëndësishëm, njerëzit duhet të bashkohen me inteligjencën artificiale (AI). Në mënyrë paradoksale, kjo sugjeron që Musk beson se, ndërsa njerëzit nuk mund të kontrollojnë një super inteligjencë të jashtme të inteligjencën artificiale (AI), ata do të ishin në gjendje ta mbanin atë nën kontroll kur të bashkoheshin me trurin e tyre.

Synimi i deklaruar i Musk për të ndryshuar rrënjësisht përvojën njerëzore duhet të ngrejë

shqetësime për rrjetin e komplikuar të pyetjeve etike dhe ekzistenciale që krijon për të ardhmen e njerëzimit krijimi i një ndërfaqeje kompjuter me trurin e njeriut. Cilat do të jenë pasojat për vetëdijen dhe nocionin e njerëzimit siç e njohim ne? Në një botë të shkatërruar nga pabarazia gjithnjë e më e paepur, kush do të ketë leje në këtë teknologji dhe me çfarë pasojash? Privatizimi dhe rrëmbimi i ndërgjegjes njerëzore duket se është kufiri përfundimtar për kapitalizmin.

Zhvillimi i fshehtë i Neuralink, i cili u mbajt i heshtur nga viti 2016 deri në fillimin e tij në 2019, ngre gjithashtu një pyetje themelore gjeopolitike. Ndërsa zhvillohen më shumë teknologji me aksione të larta me potencialin për të prishur evolucionin jo vetëm të ekonomisë globale, por edhe të vetë njerëzimit, si duhet të merren vendimet për to? A duhet që shtetet individuale të jenë të lira për të ndjekur zhvillime të tilla, pavarësisht nga implikimet e tyre potencialisht të mëdha dhe të pakthyeshme për botën? Apo duhet të krijohet një organ ndërkombëtar rregullator për të monitoruar nga afër zhvillimin teknologjik? Tani që Neuralink është në majë të sprovave njerëzore dhe një hap më afër shpërndarjes më të gjerë, ngritja e pyetjeve të tilla është më urgjente se kurrë.

*Privatizimi dhe rrëmbimi i ndërgjegjes njerëzore
duket se janë kufijtë përfundimtarë të
kapitalizmit.*

Zhvendosja e ndërgjegjes njerëzore

Neuralink punon duke transformuar elektro-simbolin në trurin e njeriut të krijuar kur sinapset prodhohen midis neuroneve në një ekuacion të leximit të kompjuterit: kjo në mënyrë efektive lejon kompjuterin të lexojë atë që personi po mendon. Çipi është instaluar në tru nga robotë të projektuar posaçërisht, të cilët hapin kafkën dhe integrojnë telat në tru pa ndërhyrë në venat dhe arteriet.

Një pyetje kyçe e shtruar nga Neuralink është se çfarë do të thotë ndryshimi i vetëdijes në një mënyrë të tillë për përkufizimin e njerëzimit. Disa nga përfitimet e deklaruara të Neuralink do të jenë rritja e kapaciteteve të trurit: “komunikimi përmes mendimeve, qasja në të gjithë informacionin ekzistues vetëm duke menduar për diçka, shkrimi i një emaili pa përdorur tastierë dhe përdorimi i një kompjuteri ose një smartphone pa i prekur ato”. Për marrësit e saj, ajo pretendon se siguron vizion dhe kujtesë të përsosur, si dhe parashikon dhe parandalon sëmundjet që ndryshojnë jetën, si Alzheimer dhe çmenduri.

Ndërsa, në nivel sipërfaqësor, këto përfitime premtajnë të zhbllkojnë një jetë njerëzore superiore, më të avancuar, në realitet ato përfaqësojnë ndryshime rrënjësore në vetë përvojën njerëzore. Një proces i të menduarit më i shpejtë dhe më i drejtpërdrejtë është provuar tashmë se prodhon ndryshime të personalitetit dhe zhvendosje të identitetit të individët me ndërfaqe të jashtme të trurit-kompjuter, duke ndikuar në sjelljen dhe ndjenjat e tyre. Kjo ka të ngjarë të intensifikohet vetëm me implantin.

*Ndërsa, në nivel sipërfaqësor, këto përfitime
premtajnë të zhbllkojnë një jetë njerëzore*

*superiore, më të avancuar, në realitet ato
përfaqësojnë ndryshime rrënjësore në vetë
përvojën njerëzore.*

Ndjenjat dhe impulset irracionale janë pjesë themelore e përvojës njerëzore. Ndonjëherë, ato mund të jenë të pamatur dhe të dëmshme, por ato janë gjithashtu shpesh burime të dobishme të kreativitetit dhe spontanitetit. Me qasje në të gjithë informacionin ekzistues për çdo subjekt të caktuar, si dhe në ndërfaqet e njerëzve të tjerë, a do të zëvendësohet ana më impulsive e trurit me procese vendimmarrjeje thjesht racionale? A do të lihet vend për emocione apo provë dhe gabime?

Perspektiva e integritit të njerëzve me Inteligjencës Artificiale (AI) ngre gjithashtu çështjen e autonomisë së vetvetes. Premisa themelore e Neuralink është se njeriu do të mbetet nën kontrollin e ndërfaqes së tij tru-kompjuter. Megjithatë, duke pasur parasysh që Inteligjenca Artificiale (AI) është në shumë mënyra superiore njohëse ndaj trurit të njeriut, a mundet që të marrë përsipër përfundimisht, duke na bërë enët e saj të lëvizshme?

A do ketë privatësi për trurin që mund të hakërrrohet?

Një tjetër ndryshim i ndërgjegjes që do të sillte Neuralink do të ishte mungesa e privatësisë, e cila gjithashtu mund të ketë pasoja në stilin e jetës dhe sjelljen e njerëzve, pasi njerëzit do të mësonin të vete censuronin shumë më tepër sesa bëjnë tani. Kjo mund të çojë në një botë të brendshme të pakësuar dhe një uniformitet të detyruar, të shkaktuar nga frika për t'u kapur duke menduar "gjënë e gabuar" ose duke mbajtur një mendim të diskutueshëm, ndoshta edhe inkriminues.

Çipi do të regjistronte të dhënat e papërpunuara gjatë gjithë kohës, duke pasur qasje të pakufizuar në mendjen e dikujt. Çfarë ndodh kur informacioni i padëshiruar zbulohet ose hakerohet nga subjekte të padëshiruara, qoftë në një shkallë më të vogël, individë të tjerë dhe në një shkallë më të madhe, qeveria dhe autoritetet e tjera, si dhe bizneset? A mund të kenë qasje dhe të përdoren këto të dhëna edhe nga bizneset që veprojnë në interesat e tyre?

*Çipi do të regjistronte të dhënat e papërpunuara
gjatë gjithë kohës, duke pasur qasje të
pakufizuar në mendjen e dikujt. Çfarë ndodh kur
informacioni i padëshiruar zbulohet ose
hakerohet?*

Diego Sempreboni dhe Luca Viganò theksojnë në analizën e tyre se, "në vazhden e skandaleve të fundit mbi mbledhjen e të dhënave (siç është skandali i të dhënave Facebook-Cambridge Analytica që përfshiu mbledhjen e informacionit personal të identifikueshëm të deri në 87 milionë përdoruesve të Facebook-ut), ne jami skeptikë se interneti i neuroneve do të përjashtohet nga mbledhja dhe gërmimi masiv i të dhënave

personale, duke hapur ndoshta mundësinë e skenarëve të vëllait të madh në të cilin qytetarët gjithmonë vëzhgohen dhe gjurmohen për të kontrolluar dhe ndikuar mendimet, opinionet, votat e tyre, shkurtimisht, gjithë jetën e tyre.” Këto lloje të shkeljeve të të dhënave do të jenë shkelje të ndryshme nga çdo gjë që kemi parë më parë, sepse ato do të ndikojnë në identitetin dhe integritetin thelbësor cerebral të një qenieje njerëzore. Sado personale të jenë shkeljet e të dhënave aktualisht, ky do të ishte një nivel i ri intimiteti dhe ndërhyrje fizike.

E njëjta pyetje e dëmtimit të mundshëm fizik mund të shtrohet për sulmet kibernetike të ardhshme. A do të jenë në gjendje sulmuesit të fusin kodin keqdashës në router ose ndoshta në trurin e njeriut drejtpërdrejt dhe të lexojnë, zëvendësojnë, modifikojnë dhe përgjojnë mesazhet apo edhe valët e trurit? A mund ta kodojnë trurin dhe më pas të kërkojnë një shpërblim? Këto janë pasoja potencialisht serioze, ndryshe nga çdo gjë e parë më parë, që duhet të merren parasysh përpara se të bëhet tepër vonë.

Për sa u përket individëve të monitoruar nga qeveria ose që konsiderohen si armiq të shtetit, çfarë mbrojtje do të kishin ata kundër qeverive që t'i preknin trurin e tyre për të nxjerrë informacion dhe për ta përdorur atë kundër tyre? Në të ardhmen, a mund të ndiqen dhe akuzohen njerëzit për keq bërje për mendimet e tyre? Një rregullore e fortë e privatësisë mund të sigurojë disa kufizime, por kjo ende nuk do të siguronte që ajo të mos shkelet.

Teknologji për të gjithë apo vetëm për disa?

Qasja në këtë teknologji pothuajse me siguri do të jetë shumë e pabarabartë. Vetë Musk është shprehur se do të jetë e shtrenjtë. Neuralink është në fund të fundit një biznes, i krijuar për të bërë një fitim dhe për të mbijetuar duke shitur produktin e tij.

Sipas Roland Benedikter dhe Karim Fathi, kur Neuralink të dalë në treg, “do të jetë jashtëzakonisht i shtrenjtë dhe ndoshta i pa rimbursueshëm. Kështu, vetëm më të pasurit do të jenë në gjendje ta përballojnë atë dhe do të ulë ndjeshëm kapacitetin e atyre më pak të pasur për të konkurruar me kolegët e tyre të përmirësuar teknologjikisht, gjë që do të kontribuonte në rritjen e pabarazisë në të ardhura.”

Vetëm më të pasurit do të jenë në gjendje ta përballojnë atë dhe do të ulë ndjeshëm kapacitetin e atyre më pak të pasurve për të konkurruar me kolegët e tyre të përmirësuar teknologjikisht.

Megjithatë, Musk ka thënë se çipi do të jetë i disponueshëm për të gjithë, sepse kthimi i investimit të tij pa dyshim do të jetë sigurimi i punëve më të mira dhe më të paguara, të cilat do të kompensojnë kostot e procedurës.

Ndërsa Musk aktualisht mund të jetë duke përdorur retorikën e qasjes për të gjeneruar vullnet të mirë ndaj produktit të tij, nuk ka gjasa që teknologjia të jetë në të vërtetë e qasje

për të gjithë. Në shumë vende në zhvillim, ku njerëzve u mungon aksesimi në infrastrukturën bazë dhe shërbimet mjekësore, dhe gjithashtu përballen me ndërprerje të rregullta të energjisë, perspektiva e instalimit të Neuralink nga robotët është e paimagjinueshme. Kjo do të thotë se vetëm njerëzit në vendet shumë të zhvilluara me sektorë të përmirësuar të robotikës do të kenë qasje në implant. Në një botë të çekuilibruar pothuajse deri në një pikë thyerjeje, rreziku i rritjes së aftësive njohëse të atyre që jetojnë në vendet e zhvilluara, veçanërisht të pasurve, është se fuqia, njohuritë e zgjeruara dhe aftësitë mund të përdoren për të shtypur dhe zhvilluar më tej ata në pjesë të bota që janë shfrytëzuar me shekuj.

Përdorim potencial ushtarak

Teknologjia e ndërfaqes së trurit-kompjuter mund të jetë gjithashtu tërheqëse për qeveritë që kërkojnë të mbajnë dorën e sipërme ushtarakisht. Agjencia e Projekteve Kërkimore të Avancuara të Mbrojtjes së Shteteve të Bashkuara (DARPA) aktualisht ka një program që synon të përmirësojë në mënyrë njohje për ushtarët. Kjo mund të përfshijë jo vetëm rritjen e aftësive të tyre njohëse, por edhe aftësimin e tyre për të operuar në distancë pajisjet ushtarake. Pavarësisht nëse projekti Neuralink është apo jo i integruar ndonjëherë me këtë kërkim ushtarak, është e qartë se një mori iniciativash të ndërfaqes tru-kompjuter ekzistojnë me një mori rreziqesh të lidhura.

Implikimet etike të Neuralink, qasja i tij ekskluzive për të pasurit, si dhe qëllimet e tij potencialisht të dëmshme kërkojnë që kjo lloj teknologjie të debatohet dhe të rregullohet, në mënyrë që të formësohet në mënyrë aktive dhe parandaluese. Neuralink është në zhvillim e sipër në SHBA, por pasojat e tij do të ndikojnë në të gjitha vendet dhe kontinentet.

Neuralink është në zhvillim e sipër në SHBA, por pasojat e tij do të ndikojnë në të gjitha vendet dhe kontinentet.

Nga perspektiva evropiane, BE-ja duhet të mësojë nga mosveprimi i saj i mëparshëm. Viganët që janë online si Google, Facebook dhe Twitter u lejuan të ndërtonin monopole bazuar në përdorimin joetik të të dhënave të qytetarëve të tij. Sot, dominimi i këtyre kompanive është një fakt i kryer që është vështirë të rikthehet. Megjithatë, BE-ja ka përgjegjësinë të luajë një rol themelor në formësimin e së ardhmes së Inteligjencës artificiale (AI), duke përfshirë ndërfaqet truri-kompjuter. BE-ja tashmë po ndërmerr hapa në ndërtimin e një infrastrukture rregullatore për të siguruar një regjim ligjor në mbarë BE-në për Inteligjencën artificiale (AI). Në prill të vitit 2021, Komisioni i dërgoi Parlamentit një projekt-propozim për Aktin e Inteligjencës Artificiale, i cili, ndër elementë të tjerë, përmban nene mbi praktikën e ndaluar të Inteligjencës artificiale (AI), veçanërisht ato lloje të sistemeve të Inteligjencës artificiale (AI) nuk mund të vendosen në treg, ose të vihen në shërbim ose të përdoren. Këto përfshijnë Inteligjencës artificiale (AI) duke përdorur teknika subkoshiençë përtej vetëdijes së një personi ose që shfrytëzojnë dobësitë njerëzore për të shtrembëruar sjelljen e njerëzve në një mënyrë të dëmshme. Ky propozim duhet të zgjerohet për të përfshirë gjithashtu teknologjinë e ndërfaqes tru-me-kompjuter, duke përfshirë Neuralink.

BE-ja gjithashtu duhet të vazhdojë të marrë iniciativën në forumet ekzistuese shumëpalëshe që kanë të bëjnë me Inteligjencës artificiale (AI), duke përfshirë organet e OKB-së, G7 dhe G20, duke nxitur gjithashtu krijimin e njësisive të reja si një bord rregullator global, përballë të cilit këto lloje të teknologjive përçarëse do të jenë. sollën në fazën e propozimit të tyre për t'u vlerësuar për miratim. Këto lloj institucionesh mund të sigurojnë në nivel ndërkombëtar që një vend të mos zhvillojë teknologji që është e dëmshme për të gjithë botën. Përndryshe, çfarë dobie do t'i bënte BE-së të zbatonte rregullore të rrepta në territorin e saj, nëse SHBA shtyn përpara dhe vendos teknologji që ka të ngjarë të kenë një ndikim global?

Një hap ndërmjetës në këtë proces në BE, SHBA dhe pjesë të tjera të botës do të ishte integrimi i më shumë shkencëtarëve socialë, si filozofë, antropologë dhe sociologë, në laboratorë për të trajtuar pasojat etike si dhe socio-ekonomike të teknologjisë së re mund te ketë. Kjo do të zgjeronte përgjegjësitë sociale të laboratorëve përtej atyre shkencore dhe gjithashtu do të ndihmonte në përcaktimin nëse një teknologji mund të supozohet se është shkatërruese nga fazat e saj fillestare. Tani për tani, Neuralink po mbledh gjithnjë e më shumë fonde për zhvillimin e saj, pa u shqetësuar nga ndonjë kufizim apo pyetje që vjen nga qeveria amerikane. Duhet të ngrihen zëra më kritikë tani për të vendosur të paktën një moratorium mbi zhvillimin e teknologjisë që, pasi të shkrihet plotësisht me trurin e njeriut, mund të ndryshojë përgjithmonë fatin e njerëzimit



Raluca Besliu is originally from Romania, but currently lives in Belgium. She is interested in Romanian and Eastern European affairs, human rights issues, and global governance.

Published March 24, 2022

Article in Albanian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/teknologjia-qe-mund-te-shendroji-natyre-njerezore/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.